

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2018

**GESKIEDENIS V2
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 23 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende kognitiewe vlakke is gebruik om brongebaseerde vrae te ontwikkel:

KOGNITIEWE VLAKKE	HISTORIESE VAARDIGHEDE	GEWIGS-TOEKENNING VAN VRAE
VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek inligting uit bronne. • Selektoring en organisasie van relevante inligting uit bronne. • Definieer historiese begrippe/terme. 	30% (15)
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretasie van bewyse uit bronne. • Verduidelik inligting verkry uit bronne. • Analiseer bewyse uit bronne. 	40% (20)
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer bewyse uit bronne. • Skakel met bronne om bruikbaarheid, betroubaarheid, eensydigheid en beperkings vas te stel. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en perspektiewe in die bronne en kom tot onafhanklike gevolgtrekkings. 	30% (15)

1.2 Die inligting hieronder dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argument, bewyse of voorbeelde.
- Met die toekenning van punte moet aandag gegee word aan hoe daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- In die nasienriglyn word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.

1.3 Assesseringsprosedures vir brongebaseerde vrae

- Gebruik 'n regmerk (✓) vir elke korrekte antwoord
- Gee aandag aan die punttoekenning bv. (2 x 2) wat neerkom op twee redes en word twee punte elk toegeken (✓✓✓✓); (1 x 2) wat neerkom op een rede en twee punte toegeken word (✓✓)
- Indien 'n vraag 4 punte tel word 4 regmerke (✓✓✓✓) aangedui

Paragraafvraag

Paragraawe behoort globaal (holisties) geassesseer te word. Beide die inhoud en die struktuur van die paragraaf moet in berekening gebring word wanneer punte toegeken word. Die volgende stappe moet gebruik word wanneer 'n antwoord op 'n paragraafvraag geassesseer word:

- Lees die paragraaf en plaas 'n kolpunt (.) by elke punt binne-in die teks waar die kandidaat relevante bewyse gebruik het om die vraag te beantwoord.
- Lees die paragraaf weer om die mate te evalueer waarin die kandidaat in staat was om relevante bewyse te gebruik om die paragraaf te beantwoord.
- Maak regmerkies (✓) wat aan die kandidaat toegeken is vir die paragraaf aan die einde van die paragraaf; sowel as die vlak (1,2, of 3) soos aangedui in die holistiese rubriek en gee 'n kort kommentaar bv.

_____ + _____ + _____
 _____ + _____ + _____
 ✓✓✓✓

Vlak 2

Gebruik meestal relevante bewyse om die paragraaf te skryf

- Tel al die regmerke vir die brongebaseerde vrae op en skryf dan die punt aan die regterkantse onderste kantlyn, bv.

$\frac{32}{50}$

- Maak seker dat die totale punte akkuraat na die buiteblad van die antwoordeboek oorgedra word.

2. OPSTELVRAE

2.1 Die opstelvrae vereis dat kandidate:

- In staat sal wees om hul argument op 'n logiese en samehangende wyse te stel. Hulle moet die relevante inligting kan selekteer, organiseer en bymekaarvoeg sodat dit vir hulle moontlik sal wees om 'n redelike reeks feite of 'n effektiewe argument te kan weergee om sodoende die gestelde vraag te beantwoord. Dit is noodsaaklik dat 'n opstel 'n inleiding, 'n samehangende en gebalanseerde liggaam van bewyse en 'n slot het.

2.2 Nasien van opstelvrae

- Nasieners moet daarop let dat die inhoud van die antwoord gelei sal word deur die handboeke wat by 'n spesifieke sentrum gebruik is.
- Kandidate mag enige ander toepaslike inleiding en/of samevatting hê as dit wat ingesluit is by 'n riglyn vir nasien van 'n spesifieke opstel.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige ander relevante antwoord.

2.3 Globale assessering van die opstel

Die opstel skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die onderwyser die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n beter punt te behaal nie. Hierdie benadering sal leerders ook ontmoedig om 'model-antwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet aan leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepeenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag

2.4 Assesseringsprosedures vir die opstel

2.4.1 Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.

2.4.2 Tydens die deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt ('bullet') in die nasienriglyn), vir elke hoofmoment/aspek wat volledig gekontekstualiseer is en 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt in die nasienriglyn) bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

2.4.3 Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie ^
- Verkeerde stelling _____
- Irrelevante stelling |
|
|
- Herhaling R
- Analise A✓
- Interpretasie I✓

2. Die matriks

2.5.1 Gebruik van die matriks vir die assessering van opstelle.

By die nasien van opstelle, moet die kriteria gebruik word wat in die matriks voorsien word. Tydens die assessering van 'n opstel moet beide die inhoud en die aanbieding in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- (a) Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

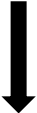
- (b) Die tweede deurlees van die opstel sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

- (c) Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	}30–33
A	VLAK 5	

NASIEN-MATRIKS VIR OPSTEL – TOTAAL: 50

AANBIEDING INHOUD 	VLAK 7 Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. Goeie sintese van inligting. Het 'n goed gebalanseerde, oorspronklike argument ontwikkel met bewyse. Argument deurgaans volgehou en verdedig. Onafhanklike gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	VLAK 6 Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. 'n Relevante argument is gevolg. Bewyse gebruik om die argument te verdedig. Poog om 'n onafhanklike gevolgtrekking uit die bewyse te maak om die argument te ondersteun..	VLAK 5 Goed beplande en gestruktureerde opstel. Poog om 'n duidelike argument te ontwikkel. Gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	VLAK 4 Argument beplan en gestruktureer. Bewyse tot 'n sekere mate gebruik om argument te ondersteun. Slotsom bereik op grond van bewyse.	VLAK 3 Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument. Poog om 'n argument vol te hou. Gevolgtrekking nie duidelik ondersteun deur bewyse nie.	VLAK 2 Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend of poog om argument te ontwikkel. Geen poging om 'n gevolgtrekking te maak nie.	VLAK 1 Weinig of geen poging om die opstel te struktureer nie.
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudskeuse ten volle relevant tot argument wat gevolg is.	47–50	43–46					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot argument wat gevolg is.	43–46	40–42	39–39				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant	38–39	36–37	34–35	33–34	28–29		
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Sommige weglatings of irrelevante keuse van inhoud.			30–33	28–29	26–27		
VLAK 3 Keuse van inhoud hou verband met vraag, maar beantwoord dit nie. Hou soms nie verband met die vraag nie. Weglatings.				26–27	24–25	20–23	
VLAK 2 Vraag ontoereikend beantwoord. Inhoud skraal					20–23	18–19	15–17
VLAK 1 Vraag ontoereikend beantwoord of glad nie. Ontoereikend of irrelevante inhoud						14–17	0–13

*** Riglyne vir die toekenning van 'n punt in Vlak 1:**

- Vraag glad nie beantwoord nie/totaal irrelevante inhoud; geen poging om die opstel te struktureer nie = 0
- Vraag sluit basiese en algemene irrelevante inligting in; geen poging om die opstel te struktureer nie = 1–6
- Vraag ontoereikend en vaag beantwoord; klein poging om die opstel te struktureer = 7–13

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: HOE HET STEPHEN BANTU BIKO EN SY SWARTBEWUSSYNS-FILOSOFIE SWART STUDENTE IN DIE 1970'S BEÏNVLOED?**

- 1.1 1.1.1 *[Onttrekking van bewyse vanuit Bron 1A – V1]*
- Beide die ANC en die PAC was verban (1 x 2) (2)
- 1.1.2 *[Definisie van historiese begrippe vanuit Bron 1A – V1]*
- (a)
- Skeiding van rasse polities, ekonomies en sosiaal
 - Beleid van rasse-segregrasie
 - Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)
- (b)
- Aanvaarding van jouself as swart/self-waarde/selfagting/eiewaarde
 - Om trots te wees op wie jy is/swart trots
 - Dit gaan nie oor swart as kleur nie maar eerder oor geestelike bevryding
 - Moet nie afhanklik wees van blankes nie meer eerder selfversorgend
 - Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)
- 1.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*
- NP het die SBB ondersteun want hulle het gedink dat dit in lyn was met hulle beleid van apartheid
 - NP beleide het slegs blankes bevoordeel ten koste van Swartes
 - Swartes het die redes vir hul onderdrukking begin bevraagteken
 - Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)
- 1.1.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*
- SASO (1 x 1) (1)
- 1.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*
- Biko het nie probleme met wit mense gehad nie
 - Biko was gekant teen wit onderdrukking en wit bevoorregting
 - Biko was gekant teen blanke minderheidsregering
 - Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)
- 1.2 1.2.1 *[Onttrekking van bewyse vanuit Bron 1B – V1]*
- Plaasgebied Waverly tussen PE en Uitenhage (1 x 1) (1)
- 1.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]*
- Gearresteer
 - Gedemoveer (2 x 1) (2)
- 1.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*
- Want hulle was betrokke by die Swart bewussyn en politiek
 - Hulle was 'n bedreiging vir die apartheidsregering
 - Hulle het Swartes opgesweep om die apartheidstelsel te verwerp
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

- 1.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*
- SBB het politieke bewusmaking onder studente meegebring
 - Vusi Pikoli het die SBB idees onder ander studente versprei
 - Dit het veroorsaak dat studente die apartheidsstelsel teenstaan
 - Dit het veroorsaak dat die studente die Bantoe-onderwysstelsel verwerp
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 1.2.5 *[Evalueer die bruikbaarheid van die bewyse in Bron 1B – V3]*
Die bron is BRUIKBAAR omdat:
- Die apartheidsstaat het die SBB as 'n bedreiging beskou
 - Die apartheidsstaat het die leiers van die SBB gearresteer
 - Die apartheidsstaat het diegene wat deur die SBB beïnvloed was ondervra
 - Die apartheidsstaat het hoofde gedemoveer wat die SBB idees ondersteun het
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 1.3.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]*
- Wou nie Afrikaans as 'n medium van instruksie in sekondêre skole hê nie
 - Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)
- 1.3.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]*
- 176 mense het hul lewens verloor (1 x 1) (1)
- 1.3.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2]*
- As swart leerders gedwing word om Afrikaans as 'n vak te doen dan moet Vorster Zoeloe as 'n vak doen
 - As Swart leerders ook ander vakke in Afrikaans onderrig word dan moet Vorster ook sekere vakke in Zoeloe aangebied word
 - Wat van toepassing is op swart studente moet ook op Vorster van toepassing wees.
 - Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)
- 1.4.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]*
- Afrikaans (1 x 1) (1)
- 1.4.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1D – V2]*
- Die leerders was gekant teen die instelling van Afrikaans
 - Die leerders het Afrikaans as die taal van die onderdrukker beskou
 - Die leerders het verstaan dat dit tot hoë druipsyfer sou lei
 - Die leerders het geweet dat dit hulle vir knegskap/slaverny sou voorberei
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

1.5 *[Vergelyking van bewyse uit Bron 1C en 1D – V3]*

- In Bron 1C, hou 20 000 studente 'n optog want hulle was gekant teen die instelling van Afrikaans as 'n medium van instruksie terwyl Bron 1D 'n gedeelte van die 20 000 studente wys wat plakkate dra ter ondersteuning van die afskaffing van Afrikaans
- Bron 1C toon dat die leerders 'n goeie gees het en opgewonde was terwyl Bron 1D die leerders se goeie gemoedstoestand en goeie gedissiplineerdheid uitbeeld.
- Beide bronne meld dat die leerders teen Afrikaans gekant was
- Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)

1.6 *[Interpretasie, begrip en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]*

- Kandidaat kan die volgende aspekte in hul respons insluit:
- Stigter van die SBB (Bron 1A)
- Hy word gekrediteer vir die loods van die Suid-Afrikaanse Studente Beweging (SASO), wat gestig was as 'n alternatief vir die liberale Nasionale Unie van Suid-Afrikaanse Studente (NUSAS) (Bron 1A)
- Biko het geen probleem met blankes per se – sy teiken was altyd blanke meerderwaardigheid en die apartheidsregering (Bron 1A)
- Biko word die beste onthou vir die bemagtiging van Swart stemme en die installering van Swart trots (Bron 1A)
- Leierskapkursusse was deur Steve Biko en die Swartbewussynbeweging mense in Port Elizabeth gereël (Bron 1B)
- Selfs skole, hoofde en studente het van die SBB gepraat (Bron 1B)
- 20 000 leerders het in die strate teen Afrikaans geprotesteer (Bron 1C)
- Leerders was bereid om hul lewens op te offer vir die afskaffing van Afrikaans (Bron 1C)
- Dit het swart studente geïnspireer om hul doelwitte te verwesenlik (Bron 1D)
- Swart Suid-Afrikaanse studente het eenheid en solidariteit vertoon tydens hierdie betogings (Bron 1D)
- Enige ander relevante antwoord. (8)

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse bv. wys min of geen begrip van hoe Stephen Bantu Biko en sy Swartbewussynsfilosofie swart studente in die 1970's beïnvloed het. • Gebruik bewyse gedeeltelik om verslag te lewer oor die onderwerp of kan nie verslag lewer nie. 	Punte: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en verwys tot 'n groot mate na die onderwerp, bv. demonstreer 'n begrip van hoe Stephen Bantu Biko en sy Swartbewussynsfilosofie swart studente in die 1970's beïnvloed het. • Gebruik bewyse op 'n basiese wyse om 'n paragraaf te skryf 	Punte: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. demonstreer 'n deeglike begrip van hoe Stephen Bantu Biko en sy Swartbewussynsfilosofie swart studente in die 1970's beïnvloed het • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon. 	Punte: 6–8

(8)
[50]

VRAAG 2: HOE HET DIE WAARHEID-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) DIE SLUIPMOORD VAN CHRIS HANI HANTEER?

- 2.1 2.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
- Leier van die SA Kommunistiese Party (1 x 1) (1)
- 2.1.2 *[Definisie van konsep uit Bron 2A – V1]*
- Amptelike kwytskelding vir politieke gemotiveerde misdade wat gedurende apartheids-era gepleeg was
 - Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)
- 2.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
- Konserwatiewe Party (KP) (1 x 2) (2)
- 2.1.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
- Versuim om volle openbaarmaking te gee
 - Hulle versuim om politieke motivering te maak ten opsigte van enige tersaaklike en wesenlike kwessies wat deur Wet nr. 34 van 1995 uiteengesit word
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 1) (1)
- 2.1.5 *[Interpretasie van inligting uit Bron 2A – V2]*
- Die aansoekers het teen die KP-beleid gegaan deur van geweld/sluipmoord van politieke opponente gebruik te maak
 - Hulle het op hulle eie opgetree
 - Hulle kon opgetree het namens die leiers wat buite die party was
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 2.2 2.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*
- Dr. Hartzenburg (1 x 1) (1)
- 2.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*
- Dit was nie-gewelddadig (1 x 2) (2)
- 2.2.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*
- '... dat die amptelike beleid van die KP teen geweld was ...'
 - 'Mnr. Voorsitter ek het nie gesê dat daar 'n nie-amptelike beleid binne die KP was nie, ek het gesê dat dit buitekant was.'
 - 'Hy (Hartzenburg) het die waarheid gepraat en ek het dit alreeds gesê.' (Enige 2 x 1) (2)
- 2.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2]*
- KP het gevrees dat die ANC/SAKP die land sou oorneem
 - Gevrees dat kommunisme die land in chaos sou dompel
 - Hani was Mandela se opvolger– KP het gevrees dat hy die Afrikaner-nasie sou uitroei
 - Berei die Afrikaner-nasie voor om te veg vir hul vryheid teen swart regering/kommunisme
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

- 2.3 2.3.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1]*
- Wou vir Limpho om verskoning vra (1 x 2) (2)
- 2.3.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1]*
- Om wittes tot rebellie aan te dryf
 - Om die verhoudinge wat gedurende die multi-party politieke onderhandelinge geskep was te destabiliseer
 - Enige ander relevante antwoord (2 x 1) (2)
- 2.3.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]*
- KP het gevoel dat die NP die land verraaai het deur die SAKP en die ANC te verban
 - Hulle het nie saamgestem met die proses van onderhandelinge nie
 - Hulle wou die oordrag van mag na die ANC/SAKP meerderheidsregering verhoed
 - Om blanke minderheidsregering te handhaaf
 - Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)
- 2.3.4 *[Evalueer die bruikbaarheid van die bewyse in Bron 2B – V3]*
Bruikbaar
- WVK het bewys dat dit 'n beplande sluipmoord was om chaos te veroorsaak
 - Dit wys dat die WVK geweier het om hulle amnestie toe te staan
 - WVK het ook geweet dat hierdie moordenaars 'n situasie wou skep waar hulle die beheer van die land sou oorneem
 - Toon aan dat die WVK wou hê hulle moes berou toon vir die misdaad wat gepleeg was
 - Wou hê dat hulle 'n volledige bekendmaking moes maak eerder as om vir Limpho verskoning te vra.
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 2.4 2.4.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]*
- Om te wys dat die mense teen die toestaan van parool aan Janusz gekant was
 - Dit was 'n herinnering aan die minister van Justisie van wat Janusz gedoen het
 - Om te wys dat Janusz nie berouvol was vir sy daade nie
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 2.4.2 *[Interpretasie van bewyse vanuit Bron 2D – V2]*
- SAKP ondersteuners sal verseker dat Janusz nie parool kry nie
 - Hy het nie genoeg berou aan die familie getoon vir wat hy gedoen het nie
 - Janusz het steeds geglo dat wat hy gedoen het, reg was en daarom was hy onboetvaardig
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (2)

2.5 *[Vergelyking van bewyse uit Bron 1C en 1D – V3]*

- Bron 3C wys dat Derby-Lewis 'n beleid van geweld gevolg het terwyl Bron 3D wys dat hy onboetvaardig was terwyl hy geglo het dat hy reg was
- Bron 3C beklemtoon dat hy nie die KP se beleid hoef te gevolg het nie, terwyl Bron 3D sy roekelose houding teenoor onboetvaardigheid (berou) uitwys
- Enige ander antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.6 *[Interpretasie, begrip en sintese van bewyse uit bronne – V3]*

Kandidate kan die volgende insluit:

- Die WVK het gevoel dat al twee versuim het om 'n volle bekendmaking te maak (Bron 2A)
- WVK het gevoel dat hulle nie na hul leiers geluister het nie en die sluipmoord gepleeg het (Bron 2A)
- Selfs tot en met 2017, het mense wat Hani ondersteun het gevoel dat beide nie parool moes kry nie (Bron 2A)
- George Bizos het hul redes vir die gebruik van geweld bevraagteken (Bron 2B)
- Hy het ook gevoel dat die antwoorde van Derby-Lewis teenstrydig was met die beleid van die KP (Bron 2B)
- Clive Derby-Lewis het gesê dat geweld voor Hani se moord begin het (Bron 2B)
- Die sluipmoord op Hani het die verloop van die geskiedenis in Suid-Afrika asook die wêreld verander (Bron 2C)
- Die WVK het gevoel dat Derby-Lewis jare na die moord om verskoning vir Limpho wou vra slegs ter wille van begenadiging (Bron 2C)
- Volgens die WVK wou beide die land destabiliseer (Bron 2C)
- WVK het bevind dat Hani ondersteuners chaos sou veroorsaak wat daartoe sou lei dat die regse partye sou verenig (Bron 2C)
- WVK het gevoel dat hulle onboetvaardig was (Bron 2D)
- Hulle het nie berou getoon vir hul aksies nie
- Enige ander relevante antwoord. (8)

Gebruik die volgende rubriek om die paragraaf te assessseer.

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse bv. wys min of geen begrip van die WVK se hantering van die sluipmoord op Chris Hani. • Gebruik bewyse gedeeltelik om verslag te lewer oor onderwerp kan of nie verslag lewer nie. 	Punte: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en verwys tot 'n groot mate na die onderwerp, bv. demonstreer 'n begrip van die Waarheids-en-Versoeningskommissie se hantering van die sluipmoord op Chris Hani. • Gebruik bewyse op 'n basiese wyse om 'n paragraaf te skryf. 	Punte: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. demonstreer 'n deeglike begrip deur die rol van die Waarheids-en-Versoeningskommissie se hantering van die sluipmoord op Chris Hani te verduidelik. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon. 	Punte: 6–8

(8)
[50]

VRAAG 3: WAT WAS DIE GEVOLGE VAN GLOBALISASIE OP SUID-AFRIKA?

- 3.1 3.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
- Om uitvoergedrewe groei te produseer (1 x 1) (1)
- 3.1.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
- Wisselkoerse
 - Privatisering
 - Fiskale dissipline
 - Samewerking met die private sektor om uitvoergedrewe groei te produseer (Enige 2 x 1) (2)
- 3.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
- SAKP
 - COSATU (2 x 1) (2)
- 3.1.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
- Hul sosialistiese besorgdhede was heeltemal opsy gesit
 - Die beleidsverandering sonder konsultasie op hulle opgelê was (Enige 1 x 1) (1)
- 3.1.5 *[Interpretasie van inligting uit Bron 3A – V2]*
- Beleidsverandering was op hulle afgedwing
 - Alliansie-vennote was nie geraadpleeg nie
 - Alliansie-vennote het nie geglo dat kapitalisme die pad vorentoe was nie
 - ANC moes die lewenstandaard van swartmense met sosialistiese ingrypings verbeter
 - Daar was geen besprekings oor die onderwerp nie
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 3.2 3.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*
- Soos hulle toenemend gekonfronteer word met 'n kleiner beskermde ekonomie
 - Onrus van die wêreldmarkte (2 x 1) (2)
- 3.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2]*
- Mynbou is 'n belangrike uitvoerprodukt en genereer inkomste
 - Mynbou lei ook tot die uitbreiding van ander besighede en skep werksgeleenthede
 - Dit is nie nodig om rou mynboumateriaal in te voer nie
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

- 3.2.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*
- Steenkool
 - Yster
 - Sink (Enige 2 x 1) (2)
- 3.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2]*
- Afrika-markte is oop vir buitelandse beleggers
 - Suid-Afrikaanse mynbou-maatskappye brei suksesvol uit na Afrika-lande
 - Buitelandse beleggers lei ook tot aanvraag na Suid-Afrikaanse produkte
 - Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)
- 3.3. 3.3.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3C – V1]*
- Arm ontwikkelende nasies (1 x 1) (1)
- 3.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V2]*
- Globalisasie gesien as 'n onstuitbare mag
 - Globalisasie sal arm lande verdrink en verwoes
 - Globalisasie sal die rykes bevoordeel
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 3.4 *[Vergelyking van Bron 3B en 3C om die bruikbaarheid, betroubaarheid en vooroordeel te bepaal –V3]*
- Bron 3B toon die positiewe aspekte van globalisasie terwyl Bron 3C die negatiewe aspekte toon
 - Bron 3B wys dat Afrika-lande deel was van die globale mark terwyl Bron 3C wys dat slegs die ryk lande voordeel uit globalisasie trek
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 3.5 3.5.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3D –V1]*
- Het tot internasionale sanksies gelei
 - En beskermingsbeleide wat die vervaardigingsegment negatief beïnvloed het (Enige 1 x 1) (1)
- 3.5.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V2]*
- Ontmoedig klein- en medium ondernemings om tot stand te kom
 - Het nie belê in die ontwikkeling van menslike kapitaal nie
 - Hoë invoertariëwe
 - Internasionale sanksies
 - Gebrek aan aansporings vir produksieverbetering
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 3.5.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1]*
- Gebruik verouderde (uit die mode) tegnologie en prosesse (1 x 2) (2)

3.5.4 *[Evalueer die bruikbaarheid van die bewyse in Bron 1B – V3]*

- Die isolasie van SA se nywerhede was beëindig
- Suid-Afrika het deel van die globale mark geword
- Ondervind 'n gemiddelde 6,7% verhoging in vervaardigde uitvoere
- Verbruikers het toegang tot 'n groot verskeidenheid goedere en dienste
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

3.6 *[Interpretasie, begrip en sintese van bewyse uit bronne – V3]*

Kandidate kan sommige van die volgende insluit:

- GEAR was 'n onverbloemde vryemark-program (Bron 3A)
- COSATU en die SAKP voel dat hul sosialistiese besorgdhede geïgnoreer was (Bron 3A)
- GEAR het SA aan globalisasie voorgestel/blootgestel (Bron 3A)
- Alec Erwin het die behoefte om strategies te dink beklemtoon (Bron 3B)
- Die behoefte om mynbouprodukte uit te voer om inkomste te genereer (Bron 3B)
- Dit lei ook tot die uitbreiding van ander besighede en skep werksgeleenthede (Bron 3B)
- Dit is nie nodig om rou mynboumateriaal in te voer nie (Bron 3B)
- Die mark vir Suid-Afrikaanse produkte is regtig internasionaal. (Bron 3B)
- Slegs die ontwikkelde (ryk) nasies trek voordeel uit globalisasie (Bron 3C)
- Deur industrialisering kan handel beide plaaslik en internasionaal ontwikkel word (Bron 3D)
- Suid-Afrika se ekonomie voor die apartheids-era (Bron 3D)
- Suid-Afrika se ekonomie na die apartheids-era (Bron 3D)
- Suid-Afrika se regmatige plek in die wêreldmarkte (Bron 3D)
- Enige ander relevante antwoord. (8)

Gebruik die volgende rubriek om die paragraaf te assessseer.

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse bv. wys min of geen begrip van die gevolge van globalisasie op die Suid-Afrikaanse ekonomie. • Gebruik bewyse gedeeltelik verslag te lewer oor onderwerp of kan nie verslag oor onderwerp lewer nie. 	Punte: 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en verwys tot 'n groot mate na die onderwerp, bv. demonstreer 'n begrip van die gevolge van globalisasie op die Suid-Afrikaanse ekonomie. • Gebruik bewyse op 'n basiese wyse om 'n paragraaf te skryf. 	Punte: 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse, bv. demonstreer 'n deeglike begrip van die gevolge van globalisasie op die Suid-Afrikaanse ekonomie. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon. 	Punte: 6–8

(8)
[50]

AFDELING B: OPSTELVRAE

VRAAG 4: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA – DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur van analitiese en interpretasie vaardighede gebruik te maak.]

SINOPSIS

Kandidate moet die aktiwiteite van die internasionale gemeenskap krities bespreek en wys hoe dit die ineenstorting van die apartheidsregime in die laat 1980's teweeg gebring het.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul opstelle insluit:

- Inleiding: Kandidate moet die aktiwiteite van die internasionale gemeenskap krities bespreek en wys hoe dit die ineenstorting van die apartheidsregime in die laat 1980's teweeggebring het.

UITBREIDING

- Stigting en rol van die **Anti-Apartheidsbeweging (AAM)** en die Ierse **Anti-Apartheidsbeweging (IAAM)**
- Die rol van die **Internasionale Weermag-Hulpfonds (IDAF)** maak fondse beskikbaar vir families van aktiviste
- Bekendstelling van die **Driekamer-stelsel** deur P.W. Botha
- Botha se **Rubicon-toespraak** in 1985 het die internasionale gemeenskap gedwing om met verskillende vorms van boikotte te begin (Verbanning van sport en kulturele deelname met Suid-Afrika (Gleneagles-ooreenkoms), Britse Statebond het ook sanksies en disinvestering ingestel) (Multinasionale maatskappye het besluit om hul besighede te onttrek)
- **Sportboikotte** – SANROC en HART, SACOS
- **Kulturele boikotte** – in 1985 het Amerikaanse kunstenaars geprotesteer teen apartheid en het geweier om in Suid-Afrika op te tree en het geld vir die vryheidsbewegings ingesamel/In 1986 die Vryheidsfees in Londen/Musikante het hulle solidariteit met vryheid liefhebbende Suid-Afrikaners getoon
- **Akademie boikotte** – Internasionale skoliere het geweier om na Suid-Afrika te reis/Internasionale uitgewers het geweier om Suid-Afrikaanse manuskripte te publiseer en toegang tot informasie weerhou/internasionale konferensies het Suid-Afrikaanse skoliere verban/Buitelandse instellings het Suid-Afrikaanse akademici toegang geweier en Suid-Afrikaanse grade is nie erken nie
- **Verbruikersboikotte** – OPEC plaas 'n embargo op olieverkope aan Suid-Afrika/Invoere van landbouprodukte van Suid-Afrika soos steenkool, yster en staal was verban.

Disinvestering-In die 1980's het buitelandse beleggings met 30% gedaal/teen 1980 het Brittanje reeds gedisinvesteer uit Simonstad se skeepswerf/General Motors en Barclays Bank het reeds onttrek uit Suid-Afrika/In die 1980's het SA se ekonomie gesukkel as gevolg van beleggers wat die land verlaat het/Die nagevolge van AAM-protes het 'n negatiewe effek op Suid-Afrika se regering gehad/Meer as 200 VSA-maatskappye het uit Suid-Afrika onttrek/Die Universiteit van Kalifornië het 'n belegging van drie miljard dollars uit Suid-Afrika onttrek.

- **Sanksies** – In 1985 breek die VSA bank, Chase Manhattan Bank, bande met Suid-Afrika/JSE maak vir vier dae toe/Die waarde van die rand daal met 35% (van 54 sent na 34 sent per dollar). In 1986 die VSA Kongres 'n wet deurgevoer wat alle nuwe beleggings en leunings in Suid-Afrika verban/Groot maatskappye soos General Electric, Pepsi Cola, General Motors, Mobi en IBM het aktiwiteite in Suid-Afrika gestop/Die VS dreig om wapenverkope aan lande wat Suid-Afrika van wapens voorsien te stop/Internasionale banke verloor vertroue in Suid-Afrika se ekonomie/In 1992 het Europese lande apartheid afgekeur en op totale sanksies teen Suid-Afrika aangedring/In 1985 het die ECC nuwe beleggings in Suid-Afrika verban/In 1988 het een vyfde van Brittanje se maatskappye hul besighede vanuit Suid-Afrika onttrek weens die druk van die Britse publiek/Die Suid-Afrikaanse ekonomie het aanhou stagneer en het 'n groei van slegs 1,1% getoon.
- **Vrylating van Mandela veldtog** – Wembley Stadium/Verenigde Nasies/VN Veiligheidsraad en VN Algemene vergadering doen 'n beroep op die vrylating van Nelson Mandela
- **Rol van internasionale vakbonde** – Die AAM in Europa en Australië/Liverpool dokwerkers/Finland se Vervoerwerkers-unie dring aan op 'n embargo met handel met Suid-Afrika/wat tot gevolg gehad het dat Suid-Afrika groot ekonomiese moeilikheid ervaar en hulle was gedwing om onderhandelinge met vryheidsorganisasies in Suid-Afrika te begin.
- **Die rol van Frontliniestate**
- Enige ander relevante antwoord.

Slot: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante gevolgtrekking

Gebruik die matriks op bladsy 6 om die opstel te assesseer.

[50]

VRAAG 5: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE: ONDERHANDELDE SKIKKING EN DIE RNE

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur van analitiese en interpretasie vaardighede gebruik te maak.]

SINOPSES

Kandidate moet verduidelik tot watter mate die onderhandelings proses amper ontspoor was deur geweld en verskille onder die verskeie partye.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul opstel insluit:

- Inleiding: Kandidate moet aandui tot watter mate hierdie stelling 'n akkurate assessering is dat die onderhandelingsproses amper ontspoor was deur geweld en verskille oor hoe die toekoms van Suid-Afrika regeer word.

UITBREIDING

- De Klerk kom aan bewind in 1989 – kort agtergrond (De Klerk se toespraak)
- Die ontbanning van politieke en burgerlike organisasies soos die ANC en SAKP
- De Klerk se besluit om Mandela uit die tronk vry te laat op 11 Februarie 1990, wat die weg vir onderhandelinge gebaan het
- Geweld wat uitbreek het in Sebokeng – April 1990 Groote Schuur-minuut – 2 Mei 1990 – besluite geneem
- Pretoria-minuut – Augustus 1990 (ANC het ingestem om die gewapende stryd op te skort)
- Derdemag geweld in Natal tussen Inkatha, die ANC en die apartheidsregering
- KODESA 1 (19 politieke partye min AZAPO, KP en PAC/300 afgevaardigdes)
- Geweld uitbarstings in sommige dele van die land – Transvaal en Natal
- Slegs Blanke referendum en die impak daarvan (Maart 1992)
- KODESA 2 (2 Mei 1992) het ineengestort. Partye het nie ooreengekom oor 'n nuwe grondwetlike liggaam en tussentydse regering nie
- NP wou minderheidsveto hê, terwyl ANC 'n tussentydse regering vir nie langer as 18 maande en 'n eenvoudige meerderheidsregering hê
- Boipatong-bloedbad en die gevolge daarvan (17 Junie 1992)
- Bisho-bloedbad het byna die proses van onderhandelinge (7 September 1992) ontspoor.
- Rekord van Verstandhouding onderteken op 26 September 1992 tussen Roelf Meyer (NP) en Cyril Ramaphosa (ANC)
- Sluipmoord op Chris Hani (10 April 1993) en die impak daarvan op Suid-Afrika
- AWB-aanval op die Wêreldhandelsentrum en die gevolge daarvan
- Multiparty-onderhandelingsforum
- Sonsondersang-klousule wat deur Joe Slovo ingestel is, het die die dooiepunt gebreek
- Shell House bloedbad en die gevolge daarvan – Maart 1994
- Verkiesingsdatum – 27 April 1994 aangekondig
- ANC het die verkiesings gewen en Mandela word die eerste swart Suid-Afrikaanse president
- Enige ander relevante antwoord.

Slot: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante gevolgtrekking.

Gebruik die matriks op bladsy 6 om die opstel te assesseer.

[50]

VRAAG 6: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE: 1989 TO DIE HEDE

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur van analitiese en interpretasie vaardighede gebruik te maak.]

SINOPSIS

Kandidate moet bespreek hoe Gorbachev se hervorming en die val van kommunisme in die USSR 'n weg gebaan het vir onderhandelinge tussen die ANC en die apartheidsregering na 1989.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hul antwoord insluit:

- Kandidate moet 'n standpunt inneem en wys hoe disintegrasie van die Sowjetunie 'n weg vir verandering in Suid-Afrika gebaan het en relevante bewyse verskaf.

UITBREIDING

- Ekonomiese toestande in Rusland in die laat 1980's
- Gorbatsjof se beleid van glasnost en perestroika
- Gorbatsjof beëindig die kernwapenwedloop met die VSA
- Gorbatsjof beëindig die oorlog in Afghanistan
- Die USSR beëindig oorheersing oor Oos-Europa
- Die val van die Berlynse Muur en die einde van kommunisme
- Veranderinge in die wêreld het tot die einde van apartheid bygedra
- Die ineenstorting van die USSR beroof die ANC van sy hoofbron van ondersteuning
- Die ANC kon nie staat maak op die USSR om haar ekonomies of met wapens te ondersteun nie
- Gorbatsjof was ook ten gunste van 'n vreedsame oorgang van mag in Suid-Afrika
- Die Nasionale Party se bewering dat dit as 'n 'skans' optree teen kommunistiese uitbreiding in Suider-Afrika, het onrealisties geword
- Die Nasionale Party se bewering dat dit Suid-Afrika beskerm teen 'n kommunistiese oorname, was naïef
- Westerse wêreldmagte ondersteun die idee dat Suid-Afrika sy probleme vreedsaam en demokraties op kan los
- Dit het duidelik geword dat die Nasionale Party nie meer wit minderheidsregering in Suid-Afrika kan handhaaf nie
- Invloedryke lede van die Nasionale Party het begin besef dat apartheid nie die antwoord was op die behoeftes van wit kapitalistiese ontwikkeling nie
- Die Slag van Cuito Cuanavale en die onafhanklikheid van Namibië
- Daar was geen twyfel dat die volgehoue onderdrukking van swart Suid-Afrikaners nie politieke stabiliteit sal verseker nie
- P.W. Botha het 'n beroerte gehad en is deur F.W. de Klerk opgevolg

- FW de Klerk het begin aanvaar dat die swart Suid-Afrikaners se stryd teen apartheid nie 'n sameswering was vanaf Moskou nie
- Dit het De Klerk in staat gestel om met die bevrydingsorganisasies te onderhandel
- Op 2 Februarie 1990 het De Klerk 'n nuwe en grondwetlike bedeling aangekondig
- Dit het die einde van die apartheidsregering aangedui
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidate moet hul argument saamvat met 'n relevante gevolgtrekking.

Gebruik die matriks op bladsy 6 om die opstel te assesser.

[50]

TOTAAL: 150